

‘ECHTE GRENZEN HEBBEN TE MAKEN MET HOOP EN WILSKRACHT’

Tom Lanoye (1958) ontvangt binnenkort de Gouden Ganzenveer voor zijn ‘bevlogen schrijverschap, briljante taalvondsten en scherpe satirische pen’. Zijn laatste roman, *Het derde huwelijk*, werd lovend ontvangen.

JE BRENGT AL EEN JAAR OF VIJFTIEN DE WINTERMAANDEN DOOR IN KAAPSTAD. WAT ZIT DAAR ACHTER?

“Ik woon en werk in twee zustersteden, want dat zijn het echt: Antwerpen en Kaapstad zijn samenwerkende havensteden die me zeer dierbaar zijn. Er heerst in Kaapstad een levendig literair klimaat, maar er zijn ook veel confronterende politieke en andere problemen, die de Europeaan die ik ben met twee voeten op de grond zetten. Ook geeft de afstand tot mijn eigen land me de rust om te lezen en te schrijven. Ik ben hier heel productief. Prima verbindingen, geen jetlag, en aanzienlijk aangener weker dan in Noordwest-Europa in de winter.”

IN HET DERDE HUWELIJK SPEELT HET FENOMEEN ‘FORT EUROPA’ EEN BELANGRIJKE ROL.

“In de roman trouwt Maarten, een oudere, zieke homo uit Antwerpen, met een jonge zwarte vrouw uit Afrika, Tamara, om haar zo een verblijfsvergunning te bezorgen. Hij doet dat niet uit idealistische motieven, maar omdat haar Belgische vriend hem betaalt. Die vriend heeft er al twee eerdere schijnhuwelijken opzitten, en is dus bang voor de immigratiedienst. Die immigratiethematiek fascineert me, omdat ik dodelijk verliefd ben geworden op Zuid-Afrika. Naarmate ik de Afrikaanse realiteit beter ben gaan begrijpen, ging ik een aantal zaken heel anders bekijken. De discussies over de multiculturele samenleving bijvoorbeeld. Alsof dat een keuze zou zijn, in plaats van een gegeven! Je ziet hoe Eurocentristisch zaken zijn die wij in België en Nederland als algemene waarheden zien.”

HAD JE HET DERDE HUWELIJK KUNNEN SCHRIJVEN ZONDER JE VELE VERBLIJVEN IN ZUID-AFRIKA?

“Die hebben zeer geholpen, bijvoorbeeld om over de zwarte vrouw te kunnen schrijven met wie de ik-figuur trouwt, en over de andere zwarte man die een belangrijke rol in het boek speelt. Dat is een echte klootzak. Vroeger zou ik zo’n figuur niet neer durven zetten, puur uit politieke correctheid. Maar nu durf ik een klootzak een klootzak te noemen, ook als hij zwart is. *Het derde huwelijk* gaat over verschillende soorten grenzen. In de eerste plaats de fysieke en politieke grens: de muur waarachter ‘Fort Europa’ zich terugtrekt, en de mensen vóór de

muur die hunkeren naar dat zogenaamde paradijs Europa. Maar uiteindelijk gaat het over de echte grenzen: die van jeugd, leven, liefde, het lichaam. De echte grens, zo ontdekt mijn hoofdpersoon, heeft te maken met hoop en wilskracht. De Afrikanen in mijn boek belichamen jeugd, hoop en wilskracht, de Europeanen ziekte, verval en dood.”

JE BENT NIET ERG HOOPVOL GESTEMD OVER EUROPA.

“Ik vind Europa een versleten continent met een enorme pretentie. En dan heb ik wel sympathie voor zo’n Afrikaanse vrouw ja, die alleen maar probeert te doen wat Europese vorstenhuizen en andere rijken en machtigen al eeuwen doen: door schijnhuwelijken en wetsovertredingen fortuin te zoeken, desnoods in het buitenland. In Europa maken wij ons daar alleen druk om als het arme en vooral vreemde mensen zijn. Al met al is *Het derde huwelijk* een vrij grimmig boek geworden, al valt er hoop ik ook wel wat te lachen.”

ZEKER, BIJVOORBEELD OM DE HUWELIJSINSPECTEURS.

“Vergis je niet: veel van de vragen die zij stellen komen in elk inburgeringsgesprek aan de orde. Kent u het recept van Vlaamse fricandeau? Bent u vannacht met elkaar naar bed geweest? O nee, en waarom niet?”

ZELF SOMS ERVARING MET EEN SCHIJNHUWELIJK?

“Iemand bood me geld om een zwarte vrouw te trouwen op wie hij verliefd zou zijn, omdat hij wist dat ik homo was en dus van die vrouw af zou blijven. Hij zei: ‘In de illegaliteit staan allerlei misdadigers, wapensmokkelaars en drugshandelaars klaar. Dan kies ik liever voor het lichtste soort crapuul.’ Daar bedoelde hij mij dus mee. Ik heb het niet gedaan, mede omdat ik mensenhandel vermoedde. Maar verder kan ik er weinig verwerpelijks in zien als iemand naar Europa komt om daar een toekomst op te bouwen, ook als dat illegaal gebeurt.”

Het derde huwelijk / Prometheus / € 19,95 / ISBN 9044608134.

